

Dünya Yoksulluğu, Yoksullaşma ve Sermaye Birikimi*

Samir Amin**

Modern (kapitalist) dönem öncesinde tüm toplumlar köylü toplumlardı. Üretimleri özel birtakım sistemler ve mantıklar tarafından yönetiliyordu ama bunlar bir pazar toplumu içinde kapitalizmi yöneten, örneğin sermaye getirisinin maksimize edilmesi gibi sistem ve kurallar değillerdi.

Hem zengin, büyük ölçekli aile tarımını hem de tarımsal sanayi şirketlerini kapsayan modern kapitalist tarım, şimdi üçüncü dünyanın köylü üretimine yönelik kitlesel bir saldırı girişimi içinde. Bu girişimin yeşil ışığı Dünya Ticaret Örgütü'nün (DTÖ) Katar, Doha'daki 2001 Kasım ayı toplantısında yakıldı. Bu saldırının birçok kurbanı var - çoğunluğu da, hâlâ insanlığın yarısını oluşturmakta olan üçüncü dünyanın köylüleri.

Neredeyse tamamen Kuzey Amerika, Avrupa, Avustralya ve Latin Amerika'nın Güneyinde yerleşik bulunan, sermaye getirisi ilkesiyle yönetilen kapitalist tarım, artık köylü olmayan milyonlarca çiftçinin sadece birkaç binini istihdam ediyor. Makinalaşma derecesi ve tek bir çiftçi tarafından yönetilen tarlaların muazzam büyüklüğü nedeniyle, bunların üretkenlikleri genellikle çiftçi başına 1 ile 2 milyon kilogram (2 ile 4,5 milyon pound) tahıl arasında değişiyor.

Büyük bir çelişki olarak, üç milyar çiftçi köylü tarımıyla uğraşiyor. Bunların, oldukça farklı üretim ölçeklerine, ekonomik ve sosyal karakteristiklere ve etkinlik

* Sendika.org çevirisi

** İktisatçı

düzeylerine sahip olan tarlaları iki ayrı kesimde gruplandırılabilir. Bir grup yeşil devrimden yararlanabilmiş olan, gübre, ilaç elde edebilen, tohum geliştirebilen ve belirli bir makinalaşma derecesine sahip olanlardır. Bu köylülerin üretkenliği yılda 10,000 ile 50,000 kilogram (20,000 ve 110,000 pound) tahıl arasında değişmektedir. Ancak, yeni teknolojilerden yoksun bırakılmış olan köylülerin yıllık üretiminin çiftçi başına 1,000 kilogram (2,000 pound) civarında olduğu tahmin edilmektedir.

Dünya tarımının en ileri kapitalist kesiminin en yoksullara kıyasla, 1940'tan önce 10'a 1 olan üretkenlik oranı, şimdi 2000'e 1'e yaklaşmaktadır! Bu da üretkenliğin, tarım ve gıda üretimi alanında, diğer herhangi bir alanda olduğundan çok daha eşitsiz biçimde gelişmiş olduğu anlamına gelmektedir. Bu evrim aynı anda gıda ürünlerinin (diğer endüstriyel ve hizmet ürünlerine kıyasla) görece fiyatlarının elli yıl önce bulunduğu düzeyin beşte birine düşmesiyle sonuçlanmıştır. Yeni tarım sorunu işte bu eşitsiz gelişmenin ürünüdür.

Modernleşme her zaman sermaye birikimi ve üretkenliğin artışı gibi yapıcı boyutları, emeği pazarda satılan bir mal haline getirmek, genellikle üretim ve hayatın yeniden üretimi için gereken doğal ekolojik temeli tahrip etmek ve refahın küresel düzeydeki dağılımını kutuplaştırmak gibi yıkıcı boyutlarla birleştirmiştir. Modernleşme her zaman aynı anda, hem genişleyen pazarların istihdam yaratması ile birlikte bazılarını içerip, hem de bir önceki sistem içindeki konumlarını yitirdikten sonra yeni emek gücüne dahil edilmeyen diğerlerini, dışlamaktadır. Kapitalist küresel genişleme, tırmanma evresinde, dışlama süreçlerinin yanı sıra birçoklarını da içermiştir. Ama şimdi, üçüncü dünyanın köylü toplumlarında, sadece görece olarak çok az sayıda insanı dahil ederken kitlesel sayıda insanı dışlamaktadır.

Burada ortaya atılmakta olan soru bu eğilimin hala Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın köylü toplumlarında üretmekte ve yaşamakta olan üç milyar insan açısından işlemeye devam edip etmeyeceği sorusudur.

Aslında, tarım ve gıda üretimine, tıpkı 2001 Kasım ayındaki DTÖ Doha toplantısında ilkesel olarak karar kılındığı üzere, açık ve düzensiz bir pazar içinde rekabet kurallarına tabi kılınmış herhangi bir başka üretim biçimi gibi davranılması durumunda ne olacaktır. Bu tür ilkeler üretim artışını kışkırtacak mıdır?

Bugünün üç milyar köylüsü tarafından kendi geçimlerini güvence altına aldıktan sonra pazara sunulan gıdanın, onların yerine otuz milyon yeni modern çiftçi tarafından üretileceği hayal edilebilir. Böyle bir seçeneğin başarısının koşulları şunları içerecektir: (1) verimli toprakların önemli bir miktarının yeni

kapitalist çiftçilere transfer edilmesi (bu topraklar şimdiki köylü nüfuslarının ellerinden alınmalıdır); (2) (malzeme ve gereç almak için) sermaye; ve (3) tüketici pazarlarına erişim. Böyle çiftçiler gerçekten de şimdiki milyarlarca köylü ile başarıyla rekabet edebilirler. Ama bu milyarlarca insana ne olacak?

Bu koşullar altında, DTÖ tarafından dayatıldığı biçimiyle, tarımsal ürünler ve gıda için genel rekabet kuralını kabul etmek, milyarlarca rekabetçi olmayan üreticinin birkaç on yıllık kısa bir tarih dilimi içinde ortadan kaldırılmasını kabul etmek anlamına gelmektedir. Çoğunluğu zaten yoksulların en yoksulları arasında olan, kendilerini büyük bir güçle doyurabilen bu milyarlarca insan neye dönüşecektir. Elli yıllık bir zaman dilimi içinde, yılda yüzde 7'lik sürekli bir büyüme hızı gibi komik bir hipotez altında gerçekleşen bir sanayi büyüme bile, bu rezervin üçte birini emmeyi başaramaz.

DTÖ'nün rekabet doktrinini meşrulaştırmak için sunulan temel argüman böyle bir gelişmenin, ulusu doyurmayı ve hatta gıda ihraç etmeyi başarmış olan modern bir tarımla birlikte modern, zengin bir kentsel-sanayi ve sanayi-sonrası toplum yarattığı ondokuzuncu ve yirminci yüzyıl Avrupası ve Birleşik Devletlerinde sahiden de yaşanmış olduğudur. Neden bu model çağdaş üçüncü dünya ülkelerinde de tekrarlanmasın ki?

Bu argüman bu modelin üçüncü dünya ülkelerinde yeniden üretilmesini neredeyse imkansız hale getiren iki önemli öğeyi kavramayı başaramamaktadır. Bunlardan birincisi Avrupa modelinin bir buçuk yüzyıl boyunca emek-yoğun bir sanayi teknolojisiyle birlikte gelişmiş olduğudur. Modern teknolojiler çok daha az emek kullanmaktadırlar ve üçüncü dünyanın yeni gelenleri eğer sınai ihracatları küresel pazarlarda rekabetçi olacaksa, bu teknolojileri uygulamak zorundadırlar. İkincisi ise, Avrupa'nın, bu uzun dönüşüm süresince, artık nüfusunun Amerikalara doğru yaptığı kitlesel göçten yararlanmış olduğudur.

Kapitalizmin gelişmiş merkezlerinde tarım sorununu aslında çözmüş olduğu inancı solun önemli kesimleri tarafından her zaman kabul edilegelmiştir, bunun bir örneği de Karl Kautsky'nin, Birinci Dünya Savaşı'ndan önce yazılmış olan ünlü kitabı, Tarım Sorunu'dur. Sovyet ideolojisi bu görüşü miras almış ve bu temelde Stalinist kollektivizasyon aracılığıyla gerçekleştirilen modernleştirmeden kötü sonuçlar elde etmiştir. Her zaman eksik anlaşılmış olan şey, kapitalizmin sorunu merkezlerinde çözerken, bunu aslında çevresinde, yalnızca insanlığın yarısını soykırıma uğratarak çözümlenebileceği devasa bir tarım sorunu yaratarak yapmış olduğudur. Marksist gelenek içinde sadece Maoizm bu saldırının boyutlarını anlamıştır. O halde, Maoizmi bir "köylü sapması" olarak suçlayanlar tam da

bu eleştirinin kendisiyle, emperyalist kapitalizmi anlamaya yönelik bir analitik kapasiteye sahip olmadıklarını, onu genel olarak kapitalizm hakkında soyut söylemler üretmek düzeyine indirgediklerini göstermektedirler.

DTÖ ve savunucuları tarafından önerilen kapitalist pazar liberalizasyonu aracılığıyla modernleştirme, nihayet, bu iki bileşeni, mutlaka birleştirmeye bile girişmeksizin, yanyana getirmektedir: gıdanın küresel bir düzeyde çoğunlukla Kuzeye ama ihtimalen gelecekte Güneydeki bazı ceplere de yerleşmiş olan modern rekabetçi çiftçilerce üretilmesi ve şimdiki üçüncü dünyanın üç milyar köylüsünün çoğunluğunun marjinalleştirilmesi, dışlanması ve daha da yoksullaştırılması ve nihayet belirli bir tür rezerv olarak saklanması. Yani modernleşme-öncesi ve etkinlik-egemen bir söylemi, kurbanlarını (ekolojik de dahil) maddi bir yoksullaşma hali içinde hayatta kalmaya iteleyen bir ekolojik-kültürel-rezerv politikaları kümesiyle birleştirmektedir. Bu durumda, bu iki bileşen birbirleriyle çelişmekten çok, birbirlerini tamamlamaktadırlar.

Başka seçenekler hayal edip bunları yüksek sesle tartışabilir miyiz? Köylü tarımının yirmibirinci yüzyılın görülebilir geleceği içinde korunabileceği, ama aynı anda da sürekli bir teknolojik ve toplumsal ilerleme süreci katedebilen seçenekler? Değişim, bu biçimde, köylülerin kırsal-olmayan ve tarımsal-olmayan istihdama ilerici bir biçimde transferine izin veren bir hızda gerçekleşebilir.

Bu türden bir stratejik hedefler kümesi ulusal, bölgesel ve küresel düzeylerde karmaşık politika bileşimlerini içermektedir.

Ulusal düzeyde bu, köylü gıda üretimini -yerel ve uluslararası- modern çiftçilerin ve tarımsal sanayi şirketlerinin eşitsiz rekabetinden koruyan makro politikalara işaret eder. Bu da - zengin Kuzeyin tarımsal teşvikleri tarafından fazladan yönlendirilmiş olan uluslararası pazar fiyatlarıyla ilişkisi kopartılmış-kabul edilebilir yerel gıda fiyatlarının güvence altına alınmasına katkıda bulunacaktır.

Bu tür politika hedefleri aynı zamanda, sınai ve kentsel gelişmeyi, ihracat-yönelimli önceliklere (örneğin, ücretlerin düşük gıda fiyatını işaret eder biçimde düşük tutulması) daha az dayanmaları ve iç pazarın toplumsal açıdan dengeli bir biçimde genişlemesine daha duyarlı olacak bir yönde sorgulayacaktır.

Aynı anda, bu durum ulusal gıda güvenliğini güvence altına alan tüm bir politika modellerini içermektedir; ulusal gıda güvenliği bir ülkenin, vazgeçilemez özerklik bir marjına ve müzakere kapasitesine sahip olma hakkından yararlanarak küresel toplumun aktif bir üyesi olmasının vazgeçilmez bir koşuludur.

Bölgesel ve küresel düzeylerde ise DTÖ'ü yöneten doktriner liberal ilkelerden uzaklaşan -bunların yerine, özgün başlıkları ve somut tarihsel ve sosyal koşulları dikkate alan, farklı yerler için yaratıcı ve özgün çözümler koyan-uluslararası anlaşmaları ve politikaları içermektedir.

Yeni Emek Sorunu

Gezegeenin kentsel nüfusu artık insanlığın yarısını, en azından üç milyar bireyi temsil etmektedir; köylülere hep birlikte geri kalan yarının önemsiz bir oranını oluşturuyorlar. Bu nüfus konusundaki veriler orta sınıflar ve halk sınıfları olarak adlandırabileceğimiz sınıfları birbirlerinden ayırtmamıza izin vermektedir.

Kapitalist evrimin mevcut evresinde, egemen sınıflar - birincil üretim araçlarının resmi sahipleri ve bunların işletilmesinde onlara eşlik eden üst düzey yöneticiler- kendi toplumlarının cari gelirinden aldıkları pay önemli olmakla birlikte küresel nüfusun sadece çok küçük bir kesimini temsil etmektedirler. Buna terimin eski anlamıyla orta sınıfları da- ücret gelirleriyle geçinmeyenler, küçük iş sahipleri ve mutlaka düşüş içinde olmayan orta düzey yöneticiler- ekliyoruz.

Üretimin modern parçalarındaki geniş işçi kitleleri şimdi gelişmiş merkezlerin kentsel nüfusunun beşte dördünden fazlasını oluşturan ücret gelirleriyle yaşayanları kapsamaktadır. Bu kitle, aralarındaki sınır hem dışardan bir gözlemci tarafından görülebilir olan ve hem de etkilenen bireylerin bilincinde gerçekten yaşanan en az iki kategoriye bölünmektedir.

Bunlardan birincisi, diğer şeylerin yanı sıra onlara işverenlerle pazarlık gücü veren mesleki vasıfları sayesinde istihdam açısından görece bir güvenceye sahip olmak ve genellikle, en azından bazı ülkelerde, güçlü sendikalarda örgütlü olmak anlamında istikrarlılaşmış diye adlandırabileceğimiz gruptur. Tüm örneklerde bu kitle müzakere kapasitesini güçlendiren politik bir ağırlık taşımaktadır.

Kararsız halk sınıflarını oluşturan diğerleri ise (düşük vasıf düzeylerinin, vatandaş olmama statülerinin, ırklarının ya da cinslerinin bir sonucu olan) düşük pazarlık güçleri tarafından zayıflatılmış olan işçileri olduğu kadar, ücretleriyle geçinmeyenleri de (resmi işsizler ve kayıtdışı sektörde çalışan yoksullar) içerir. Bu ikinci kategoriyi, "dahil edilmemiş" ya da "marjinalleştirilmiş" yerine "kararsız" olarak adlandırmak daha yerindedir, çünkü bu işçiler sermaye birikimini yöneten sistemik mantığa mükemmel biçimde dahil edilmişlerdir.

Gelişmiş ülkeler ve (veri elde edebildiğimiz) bazı Güney ülkelerinden elde edilebilen bilgilerden yukarıda tanımlanan bu kategorilerden her birinin gezegeenin kentsel nüfusu içinde temsil ettikleri görece oranı elde ediyoruz.

Merkezler, gezegenin nüfusunun sadece yüzde 18'ini oluşturmalarına karşın, nüfuslarının yüzde 90'ının kentsel nüfus olması nedeniyle, dünya kentsel nüfusunun üçte birine ev sahipliği yapmaktadırlar. (Bkz. tablo 1)

Halk sınıfları dünyanın kentsel nüfusunun dörtte üçünü oluştururken, kararsız alt kategorisi dünya ölçeğindeki popüler sınıfların üçte ikisini temsil etmektedir. (Merkezlerdeki halk sınıflarının yaklaşık yüzde 40'ı ve çevredekinin yüzde 80'i kararsız alt kategorisindedir.) Bir başka deyişle, kararsız halk sınıfları dünya kentsel nüfusunun (en azından) yarısını ve çevrede de bundan çok daha fazlasını temsil etmektedirler.

Kentsel popüler sınıfların bundan yarım yüzyıl önceki, İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki bileşimine bir göz atmak, halk sınıflarının yapısını o zaman karakterize eden oranların bugün dönüşmüş olduklarından çok farklı olduklarını göstermektedir.

O zamanlar, bugünün üçte ikisine karşılık, üçüncü dünyanın payı (o zaman bir milyar bireye yaklaşan) küresel kentsel nüfusun yarısını aşmıyordu. Bugün güneyin hemen tüm ülkelerinde gördüğümüz mega kentler, henüz yoktular. Esas olarak Çin, Hindistan ve Latin Amerika'da olmak üzere, sadece birkaç büyük kent vardı.

Merkezlerde, halk sınıfları, savaş sonrası dönem boyunca, çalışan sınıflar tarafından sermayeye dayatılan tarihsel bir uzlaşmaya dayalı olan istisnai bir durumdan yararlandılar. Bu uzlaşma işçilerin çoğunluğunun "Fordist" fabrika sistemi olarak bilinen bir iş örgütlenmesi formunda istikrar kazanmasına izin verdi. Çevrede ise, -her zaman olduğu gibi, o zaman da merkezdekinden daha büyük olan- kararsız oranı, (bugünün yüzde 70'den fazlasına karşın) kentsel halk sınıflarının yarısını aşmadı. Diğer yarı ise hala, kısmen, yeni sömürge ekonomisi biçimleri ve modernleşmiş toplum içinde ve kısmen de, eski zanaat biçimleri içinde istikrar kazanmış olan ücretlilerden oluşuyordu.

Yirminci yüzyılın ikinci yarısını karakterize eden ana sosyal dönüşüm tek bir istatistikle özetlenebilir: Kararsız halk sınıflarının oranı küresel kentsel nüfusun dörtte birinin daha altından, yarısından fazlasına ulaşmıştır ve bu yoksullaşma olgusu gelişmiş merkezlerin kendilerinde de önemli bir ölçekte yeniden ortaya çıkmaktadır. İstikrarsız kentsel nüfus yarım yüzyıl içinde çeyrek milyardan daha düşük bir rakamdan bir buçuk milyar insana tırmanmış, ekonomik genişleme, nüfus artışı ya da kentleşme sürecinin kendisini karakterize eden hızları aşan bir büyüme hızı kaydetmiştir.

Yoksullaşma -yirminci yüzyılın ikinci yarısındaki evrimsel eğilimi adlandıracak daha iyi bir terim yoktur.

Nihayetinde, olgunun kendisi de yeni egemen dilde tanınmakta ve onaylanmaktadır: "yoksulluğun azaltılması" hükümet politikalarının elde etme iddiasında oldukları moda terimlerden birisine dönüşmektedir. Ama söz konusu yoksulluk, ya gelir dağılımı (yoksulluk sınırları) tarafından çok kabaca, ya da (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı tarafından önerilen insani gelişme endeksleri gibi) bileşik endeksler tarafından daha az kabaca, ama sadece ampirik olarak ölçülen bir olgu olarak, bu yoksulluğu yaratan mantık ve mekanizmalar hakkında tek bir soru bile sorulmaksızın, temsil edilmektedir.

Bizim bu verileri sunuşumuz buradan yola çıkarak ilerlemektedir, çünkü bunlar bize tam da olguyu ve evrimini açıklamak açısından bir başlangıç noktası oluşturmaktadır. Orta kesimler, istikrarlı popüler kesimler ve istikrarsız popüler kesimlerin hepsi de aynı toplumsal üretim sistemine entegre edilmişlerdir, ancak onun içinde farklı işlevler yerine getirmektedirler. Bazıları ise gerçekten de zenginliğin nimetlerinden dışlanmışlardır. Dışlananlar da sistemin bir o kadar parçasıdır ve sisteme -işlevsel biçimde- entegre edilmemek anlamında marjinalleştirilmiş değillerdir.

Yoksullaşma asla hayatta kalmak için yeterli bir gelirin bulunmamasına indirgenemeyecek modern bir olgudur. Aslında yoksulluğun modernleşmesidir ve sosyal hayatın tüm boyutları üzerinde yıkıcı etkilere sahiptir. Kırdan göçedenler altın çağ boyunca (1945-1975) istikrarlı halk sınıflarıyla görece iyi bütünleşmişlerdi- fabrika işçisi olma eğilimindeydiler. Şimdi yeni gelenler ve onların çocukları ise, sınıf bilincinin yerine topluluk dayanışmasının ikame edilmesini kolaylaştıran koşullar yaratan, ana üretken sistemlerin kenarlarına yerleştirilmişler. Bu arada, kadınlar, ekonomik kararsızlık tarafından erkeklerden daha fazla kurbanlaştırılmaktadır, bu da maddi ve toplumsal koşullarının bozulmasıyla sonuçlanmaktadır. Ve feminist hareketler fikirler ve davranışlar dünyasında şüphesiz önemli ilerlemeler kazanmış oldukları halde, bu kazanımlardan yararlananlar, elbette yoksullaştırılmış halk sınıflarının kadınları değil, hemen sadece orta sınıf kadınlardır. Demokrasiye gelince, onun da inanılabilirliği -ve elbette meşruiyeti- halk sınıflarının artan bir bölümünün yaşam koşullarının karşılaştığı kötüleşmeyi engelleyememesi nedeniyle erimektedir.

Yoksullaşma dünya çapındaki kutuplaşmadan ayrılamaz bir olgudur - bu kutuplaşma gerçekten varolan kapitalizmin genişlemesinin özsel bir ürünüdür, bu yüzden de onu doğası gereği emperyalist saymalıyız.

Kentsel halk sınıfları arasındaki yoksullaşma üçüncü dünyanın köylü toplumlarını kurbanlaştıran gelişmelerle yakından bağlantılıdır. Bu toplumların kapitalist pazar genişlemesinin taleplerine tabi kılınması artan oranda çiftçiye toprağın kullanımından mahrum bırakan yeni sosyal kutuplaşma biçimlerini desteklemektedir. Yoksullaştırılan ya da topraksızlaştırılan bu köylüler gecekondulara göçü - nüfusun artışından bile daha fazla- beslemektedirler. Ama liberal dogmalar sorgulanmadığı sürece tüm bu olgular daha da kötüye gitmeye yazgılıdır ve bu liberal çerçeve içindeki hiçbir düzeltici siyaset yayılmalarını engelleyemez.

Yoksullaşma hem ekonomi kuramının hem de toplumsal mücadele stratejilerinin sorgulanmasına neden olmaktadır.

Geleneksel kaba ekonomik teori kapitalizmin genişlemesi tarafından ortaya konulan gerçek sorunlardan kaçınır. Bunun nedeni, sistem kapitalist üretim ve (basit piyasa ilişkilerinden ibaret olmayan) değişim ilişkileri temelinde işler ve kendisini yeniden üretirken, onun, gerçekten mevcut olan kapitalizmin analizinin yerine, değişim ilişkilerinin (piyasanın) basit ve sürekli genişlemesi olarak algıladığı imgesel bir kapitalizm teorisi koymaya çalışmasıdır. Bu ikame de kolayca, ne tarih ne de rasyonel argümanlarca doğrulanan önsel bir nosyonla, yani piyasanın kendi kendisini düzenlediği ve toplumsal bir optimum ürettiği nosyonuyla çiftleştiriliverir. O zaman yoksulluk sadece, nüfus artışı ya da politika hataları gibi, ekonomik mantığa dışsal sayılan nedenlerle açıklanabilir. Yoksulluğun birikim sürecinin ta kendisiyle olan ilişkisi geleneksel ekonomi kuramı tarafından gözardı edilmektedir. Sonuçta çağdaş sosyal düşünceyi kirleten ve onu dönüştürmek bir yana, dünyayı anlama kapasitesini bile yok eden liberal virüs, İkinci Dünya Savaşından bu yana oluşan çeşitli sol akımlara derinden nüfuz etmiştir. “Bir başka dünya” ve alternatif bir küreselleşme için verilen sosyal mücadelelere katılan hareketler ancak özgün bir kuramsal tartışma inşa etmek üzere bu virüsten kurtulabilirlerse önemli sosyal gelişmeler kaydedebileceklerdir. Sosyal hareketler, hatta en iyi niyetli olanları bile, bu virüsten kurtulamadıkları ölçüde, geleneksel düşüncenin içine hapsolacaklar ve bu yüzden de - yoksulluğu azaltma yönündeki söylemle ağzına kadar dolu olan- düzeltici konumların mahkûmu olacaklardır.

Yukarıda ana hatları belirlenmiş olan analiz bu tartışmanın açılmasına katkıda bulunmalıdır. Bunun nedeni sermaye birikimi ile toplumsal yoksullaşma olgusu arasındaki ilişkinin önemini yeniden kurmasıdır. Bundan yüzelli yıl önce, Marx, bu bağlantının arkasındaki mekanizmaları analiz etti ve bu analiz, o zamandan bu yana ve küresel düzeyde asla aşılmış değildir.

Tablo 1. Dünya Toplam Kentsel Nüfusunun Yüzdeleri (yüzdeler istatistiksel kestirimler nedeniyle tam olarak toplanmayabilir)

	MERKEZLER	ÇEVRE	DÜNYA
Zengin ve orta sınıflar	11	13	25
Halk sınıfları	24	54	75
İstikrarlı	13	11	25
Kararsız	9	43	50
Toplam	33	67	100
Ele alınan nüfus (milyon)	1,000	2,000	3,000